

verder in dit nummer

Huwelijkscursus

"We zijn een jaar getrouwd, nog helemaal verliefd en samen aan het ontdekken hoe we het huwelijk vorm willen geven. De Marriage Course helpt ons dit heel bewust te doen. We leren van en met elkaar in een gezellige en ongedwongen sfeer." Huwelijkscursus in de Jacobikerkerk.

2

Elia en Elisa

In de herfst staan in de Domkerk de verhalen over Elia en Elisa centraal. Zowel in de diensten op zondagochtend als in de gesprekken onder de noemer 'lezen-kijken-leren' in het Domcafé. Ds Netty de Jong-Dorland is gespreksleidster.

3

Kerk2013

Op 9 november vindt in Utrecht Kerk2013 plaats. Dit is het interkerkelijke congres over kerk, social media en internet voor iedereen die actief is in christelijke gemeenschappen. Een introductie van deze kerkelijke mediadag staat op de jongerenpagina.

6

Liturgie

In deel I van de serie 'Liturgie en beleving' twee impressies vanuit de Triumfatorkerk, waar de wijkgemeente Utrecht-West haar laatste dienst hield. Ely Bakker staat stil bij de inrichting van het kerkgebouw en Agnes Stekelenburg vertelt over het rode antependium.

7

PNIËLKERK VERKOCHT, ANDERE FUNCTIE TRIUMFATORKERK

Afscheid van twee gebouwen

Machiel Natzijl
voorzitter wijkkerkrentmeesters

De wijkgemeente van de Protestantse Gemeente Utrecht rond de brandpunten Pniëlkerk (Oog in Al) en Triumfatorkerk (Kanaleneiland) staat aan de vooravond van belangrijke veranderingen. In eerdere nummers van Kerk in de Stad was al iets te lezen over deze veranderingen. Zo zullen de huidige kerkgebouwen worden verlaten en worden er andere ruimtes betrokken voor de vieringen en andere activiteiten van de wijkgemeente. In dit artikel gaan we verder in op de achtergronden van deze veranderingen en waar deze in de toekomst toe moeten leiden.

De afgelopen twee jaar heeft de kerkenraad van de wijkgemeente zich intensief beziggehouden met de vraag hoe de wijkgemeente op (middel)lange termijn tot een levensvatbare en bloeiende gemeenschap kan uitgroeien. De kerkenraad wist zich voor deze uitdaging gesteld tegen een complexe achtergrond. Beide brandpunten weten zich in meer of mindere mate geplaatst voor de problematiek van teruglopende vrijwilligers, ambtsdragers, bezoekers van vieringen en financiën. De capaciteit van de kerkge-

* Op zondag 1 september was de laatste kerkdienst van de wijkgemeente West in de Triumfatorkerk. Ds Jaspert Slob ging voor in een viering van Schrift en Tafel, die werd afgesloten met een muziekstuk (foto Henno Willering).

bouwen is daarmee veel groter geworden dan benodigd, het geven van invulling aan de vele (ambtelijke) werkzaamheden wordt steeds moeilijker en de financiën laten al een aantal jaren achter elkaar rode cijfers zien. Nog altijd relevante huurinkomsten van de beide kerkgebouwen verhinderen niet dat met teruglopende AKB-inkomsten en stijgende kosten de wijkgemeente in fors tempo inteert op het eigen vermogen. Veel gemeentelieden hebben de afgelopen periode actief en cre-

atief bijgedragen in het aanreiken van mogelijke oplossingen. De kerkenraad heeft deze onderzocht op haalbaarheid en wenselijkheid. Hiervoor zijn ook diverse commissies actief geweest. De voordelen en nadelen van de verschillende opties zijn nauwkeurig tegen elkaar afgewogen.

Alternatieve ruimtes

Uiteindelijk is in samenspraak met de gemeenteleden en de Protestantse Gemeente Utrecht de beslissing genomen om de

huidige kerkgebouwen (Pniëlkerk en Triumfatorkerk) te verlaten en alternatieve ruimtes te betrekken. Dit levert de wijkgemeente een flinke besparing op, omdat het exploitatietekort van deze gebouwen wegvalt. Daarnaast geldt dat de organisatie en de bemensing van de exploitatie van de kerkgebouwen niet meer afhankelijk zal zijn van onze vrijwilligers. Daarmee wordt het beter mogelijk om de beschikbare capaciteit aan menskracht en financiën volledig in te zetten ten behoeve van de wijkgemeente zelf. Over de toekomst van beide kerkgebouwen beslist de Protestantse Gemeente Utrecht als eigenaar.

Brandpunten

Voor het brandpunt Triumfatorkerk betekent dit, dat dit gebouw per 1 september door de gemeente is verlaten. De wettelijke vieringen sluiten vanaf zondag 8 september aan bij de bestaande diensten in Parc Transwijk.

Voor de Pniëlkerk betekent dit, dat dit gebouw per 1 januari 2014 zal worden verlaten en de gemeente haar intrek neemt in De Wijkplaats (Lombok) door dit gebouw te huren van het Diaconaal Missionair Orgaan (DMO). De Protestantse Gemeente Utrecht heeft de Pniëlkerk inmiddels verkocht.

Zie verder pagina 8: **Utrecht-West zoekt nieuwe wegen in de wijk**

Bart van Meegen,
voorzitter Citypastoraat Domkerk

Als bewoner van Utrecht is het u vast opgevallen: het Domplein is opgebroken. Maar wellicht hebt u ook gezien dat een aantal bekende uit de Dom aan alle voorbijgangers, toeristen en bezoekers van het plein op grote doeken vertellen wat de Domkerk zo bijzonder maakt en waarom zij er graag komen. De Domkerk laat haar gezicht zien!

Schatkamer Domplein

Het komend jaar wordt onder het Domplein op archeologisch verantwoorde wijze de ondergrondse Schatkamer van Initiatief Domplein uitgegraven. Theo van Wijk van Initiatief Domplein: "We realiseren iets prachtigs onder het Domplein. We gaan daar namelijk de eeuwenoude geschiedenis van het plein, de plaats van waaruit het Christendom zich over Noordwest Europa verspreidde, zichtbaar maken voor een groot publiek. Bouwen op deze plaats vraagt om grote precisie. Geïnteresseerden kunnen dat op woensdag en zaterdag zien tijdens speciale bouwplaatsrondleidingen, waarvoor bij de VVV/Tourisme Utrecht gereserveerd kan worden. Behalve het bouwproces vraagt ook samenwerking met de partners rond het plein onze aandacht. We doen er alles aan om bijvoorbeeld de Domkerk tijdens de

Domkerk laat gezicht zien

bouwwerkzaamheden bereikbaar te houden voor bezoekers. We werken dan ook met genoeg mee aan het initiatief van de kerk om doeken op de hekken rond de werkzaamheden te plaatsen met daarop informatie over het aanbod van de kerk."

Engels voorbeeld

Op deze doeken rond de werkzaamheden zijn portretten van gemeentelieden, vrijwilligers en andere betrokkenen bij de Domkerk te zien. Kerken in Engeland vormen daarvoor de inspiratie. Pieta van Beek, gemeentelid van de Domkerk: "Het is fascinerend om te zien hoe kerken in Engeland zich profileren. Tijdens een vakantie

waren we in Canterbury. Er stonden daar grote borden met prachtige portretten van mensen buiten de kerk, met woorden als I love my cathedral, because of the music, the stained glass, God, etc. We kregen toen het idee om iets soortgelijks voor de Dom te doen. De banieren van de Dom die nu op het Domplein hangen, zijn er een rechtstreeks uitvloeisel van."

Portretten

De portretten zijn gemaakt van verschillende betrokkenen bij de Domkerk. Een gemeentelid vertelt waarom hij graag de diensten bezoekt, een lid van de cantorij vertelt waarom zingen in de Domkerk zo bijzonder is en een

* Domkerk laat haar gezicht(en) zien: een deel van het promotiedoek rond de 'bouwput' op het Domplein.

rondleider vertelt waarom de plek zo bijzonder is. Daarbij wordt het brede aanbod van de Domkerk als Citykerk toegelicht. De Domkerk kent haar diensten, verspers en gebeden, maar organiseert ook elke zaterdag een concert en is elke dag open voor rondleidingen, een lunch in het Domcafé of het kopen van een kado in de Domshop. Bovenal tonen de portretten dat een kerk bestaat uit mensen. Mensen die aldaar geïnspireerd worden en dat graag met anderen delen.

Marieke Sillevius Smitt

In veel oudtestamentische teksten zijn: 'de weduwe, de wees en de vreemdeling' ijkpunten voor 'recht' handelen voor God. Zij mogen niet uitgebuit worden, zij mogen niet benadeeld worden bij de rechtspraak, de velden mogen niet nagelezen worden na de oogst, wat overbleef op de velden is voor de weduwe, de wees en de vreemdeling. Talloze keren (bijvoorbeeld in Deuteronomium 10:18; 24: 17-21; Jeremia 7:6; Maleachi 3:5) worden ze expliciet genoemd.

De weduwe, de wees en de vreemdeling, zij staan voor mensen die minder beschermd worden door het netwerk van familie of verwanten. Zij staan symbool voor hen, die zich aan de onderkant bevinden van de maatschappij, vanwege hun lage sociaal-economische positie. Zij worden speciaal genoemd als norm voor rechtvaardig en barmhartig handelen in de ogen van de Allerhoogste.

En terwijl ze dus een bepaalde categorie mensen vertegen-

De weduwe, de wees en de vreemdeling

woordigen in het algemeen, spreken de weduwe, de wees en de vreemdeling ons ook toe als bijzondere, concrete mensen. Want wie kent er nu niet een weduwe, een wees of vreemdeling? Zij zijn niet alleen ijkpunt, zij zijn ook concreet en nabij en hebben als zodanig de bijzondere aandacht van de Allerhoogste. Ze hebben een gezicht. Het zijn mensen, die, ondanks hun mindere situatie, extra benoemd worden in de bijbel als mensen die gelijke rechten hebben. Zij hebben dezelfde rechten als mensen die nog wel hun echtgenoot en kostwinner, hun ouders, hun eigen huis en haard hebben.

Uitbreiding

De wees, de weduwe en de vreemdeling: ook Jezus Christus staat hen bij. Jezus breidt hun gezelschap nog uit met: hoeren en tollenaars, blinden en lammen (bedelaars). Jezus Christus staat vierkant achter hen en als je deze

mensen, wiens nood en dood ons afschrikt, toch opzoekt en ontmoet... dan kun je zomaar in hun gezicht het gezicht van die Ene ontwaren.

Al was het maar omdat sommigen zich volledig toevertrouwen aan God en daarvan getuigen. Al was het maar doordat je geconfronteerd wordt met je eigen hardheid en onverschilligheid, met je eigen behoudzucht en je eigen angsten en zodoende wordt wakker geschud. "Jij bent niet groot, zoals je dacht, jij bent klein en deze mens die jij kleiner achtte, is waarschijnlijk groter dan jij!" Dit inzicht kan jou dan tot luisteren brengen, werkelijk luisteren naar wat Jezus wil zeggen.

Roep

Zijn roep, als Jood en als Gezicht van God, om deze 'kleine' mensen net zo hoog te achten als ieder mens, is een roep die vrede brengt. Het is goed om Zijn roep

MEDITATIEF MOMENT

te volgen. Niet alleen omdat er zo wellicht meer recht wordt gedaan. Ook omdat dit pogen recht te doen aan ieder, hoe gedoemd om te mislukken ook, vrede in het hart brengt. Want door Jezus Christus hebben wij begrepen dat Gods liefde ten diepste ook vergeving is. En als we dat begrijpen, werkelijk vastgrijpen, ontvangen... dan staan we open voor verandering.

De weduwe, de wees en de vreemdeling. Hoe hebben wij hen nodig om de god in het diepst van onze gedachten te ontronen en de Allerhoogste de eer te bewijzen die Hem toekomt. En het leven te vieren dat ons allen gegeven is.

De tijd

De tijd verspringt van gisteren naar vandaag naar morgen en overmorgen

de mensen om mij heen verspringen ook

de oudsten naar een zoete slaap de jongsten naar een carrière ver flitsend in 't verschiet

daartussenin zit ik –

letterlijk hier zittend op dit terras met volle teugen genietend van het nu

de tijd - verrassend - verspringt even niet

Oeke Kruythof

Leven van oorsprong

Hoe heeft Hij "Leven van oorsprong" mijn naam geschreven in de warme palm van Zijn hand de levendmakende geest in mij geblazen

hoe heeft Hij "Licht van oorsprong" Zijn woorden verweven in leven en geven het eerste teken van Abba, Vader dat Hij mij kent

van eersteling zijn in de moederschoot ga ik van oorsprong geweven door de tijd

maak ik een lange verre reis al zoekend over bergen en oceanen

o schrijf toch in het zand een heldere weg voor mijn levensreis naar het nieuwe land

vandaag roept Hij "Liefde van oorsprong" mij met zachte stem om de angsten en de ballast achter te laten op het hete strand

Eddy Lie

Zomerdreiging

De warmte nevelt bomen in zacht pastel.

Gevangen stilte voor even.

Onweer, vlagen wind later, als de betovering al lang verbroken is.

Fredy Schild

REANIMATIE

U bent mijn adem mijn leeftocht ik viel bleef liggen maar U reanimeerde mijn ziel zodat leven weer tot wasdom kwam en de dood zich omdraaide in zijn graf

Cobie Ruijgrok

De Marriage Course: APK voor je relatie

Hester van de Kaa

Dit najaar gaat in de Jacobikerkerk de Marriage Course van start. Waar de huwelijks catechese al vele jaren een begrip is voor stellen die in het huwelijk willen treden, is er nu eindelijk ook een programma voor stellen, die al (langer of korter) getrouwd zijn.

De Marriage Course volgt een vergelijkbare opzet als de Alphacursus: eerst een maaltijd, dan een inleiding, daarna gesprekken. De avond wordt stevast afgesloten met een drankje. Je volgt de Marriage Course als stel, en alle opdrachten en gesprekken doe je met zijn tweeën; er zijn geen groeps gesprekken. Zo blijft ook alles wat je samen bespreekt, strikt privé. Na elke avond krijg je als stel 'huiswerk' mee om thuis nog eens verder uit te werken of te bespreken. De serie bestaat zeven avonden en aan het einde is er een feestelijke afsluiting.

Avondje uit

Sowieso kent de Marriage Course een feestelijk karakter; het is echt een 'avondje uit' voor stellen. In een gezellige en intieme sfeer spreek je samen over de dingen die er echt toe doen in het leven en in je rela-

* De Marriage Course gaat eind september van start. Het organiserende team, bestaande uit (van links naar rechts) Wim en Janet Dekker-Rodenburg, Ferdinand en Jorien Kraal-Kooijman en Johan en Linda Blok-Bussard, doorloopt ter voorbereiding dit voorjaar samen het programma van de cursus en sluit daarbij elke avond af op de wijze die bij de Marriage Course past.

tie, en waarvoor je in de hectiek of juist in de routine van het dagelijkse leven geen tijd vindt. Thema's, die de revue passeren, zijn onder meer: communicatie, conflicten oplossen, vergeving, omgang met (schoon-)ouders en seksualiteit.

Autokeuring

Sommige mensen denken dat de Marriage Course vooral bedoeld

is voor stellen die problemen in hun relatie hebben. Dat is beslist niet zo. De Marriage Course zou je kunnen vergelijken met de APK, de verplichte autokeuring voor auto's die tenminste enkele jaren oud zijn. Eigenlijk zou ieder echtpaar ten minste één keer deze cursus moeten volgen. Maar natuurlijk zijn stellen die worstelen om hun relatie overeind te houden of te verbeteren wel van harte welkom. Juist omdat je de gesprekken met zijn tweeën voert, is je privacy gewaarborgd! Wanneer je samen het gevoel hebt toe te zijn aan nieuwe inspiratie of verdieping in je relatie, biedt deze cursus je daarvoor een aantal handreikingen. In de inleidingen verwijzen we regelmatig naar Bijbelse principes, maar ook wanneer je niet gelooft heeft de Marriage Course je veel te bieden.

"We zijn een jaar getrouwd, nog helemaal verliefd en samen aan het ontdekken hoe we het huwelijk vorm willen geven. De Marriage Course helpt ons dit heel bewust te doen. We leren van en met elkaar in een gezellige en ongedwongen sfeer."

De Marriage Course biedt stellen een serie van zeven avonden, die sfeervol, gezellig, persoonlijk en inspirerend zijn. Veel stellen ervaren deze avonden als uitgaan: een verzorgde ambiance, een goede maaltijd, een goede inleiding, veel ruimte voor het onderlinge gesprek en tot slot een goed glas wijn met goed gezelschap.

Orgelconcert op Monumentendag

Op zaterdag 14 september vindt de traditionele Monumentendag plaats, deze keer met het thema Macht & Pracht. De organisten van de Gertrudiskathedraal aan het Willemsplantsoen, Eveline M. Jansen en Piet van der Steen, hebben zich laten inspireren door dit thema voor hun muzikale bijdrage op Monumentendag. Piet van der Steen zal om 10.30 uur werken ten gehore brengen van L. Vierne en C. Saint-Saëns. Om 12.00 uur voert Eveline M. Jansen werken uit van J.S. Bach, G.F. Händel, M. Reger, E. Elgar en F. Jackson. De toegang is vrij.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 15 september pakken we de draad van de vespers in de Marcuskerk weer op. Voorganger is ds Hans Koops.

De komende tijd lezen we in de vespers in de Marcus- en Nicolaïkerk de eerste brief van Petrus. De eerste lezing is Petrus 1: 1-12, een nieuw leven in hoop voor de hele wereld. In het psalmgebed zingen en lezen we psalm 51. De muziek in deze vesper wordt verzorgd door Karel Demoet op orgel en vleugel. Hij speelt onder meer 'Nordisches Lied' van Robert Schumann (1810-1856) en 'Adagio molto' van Ludwig van Beethoven (1770-1827). De vesper begint om 17.00 uur.

Concerten in de Domkerk

Zaterdagmiddag 14 september geeft Ko Zwanenburg een concert op het grote Bätz-orgel van de Domkerk. Dit optreden, in het kader van de Nationale Orgeldag, begint om half vier en valt zodoende binnen de reeks 'Zaterdagmiddagmuziek'. De Utrechtse musicus Zwanenburg zal werken uitvoeren van Johann Sebastian Bach, Felix Mendelssohn-Bartholdy en Max Reger.

De Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk op 21 september wordt verzorgd door het Koor van de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas. Het koor laat Engelse kerkmuziek uit de zestiende en zeventiende eeuw weerklinken. Toegang tot de Domconcerten op zaterdagmiddag is gratis, wel is er een collecte na afloop.

Toonkunstkoor bezingt Utrecht

Op 19 september bezingt Toonkunstkoor Utrecht de driehonderd jaar geleden beklonken vrede van zijn stad, in het speciaal voor deze gelegenheid gecomponeerde 'The Idea of Peace'. De première hiervan vond op 4 juli plaats in de Saint Paul's Cathedral in Londen, waar Toonkunstkoor Utrecht dit 'vredesstuk' opnieuw zong op een vredesfestival. De herkansing om The Idea of Peace te beluisteren is op 19 september in de zetelstad van het koor zelf. Het concert wordt die avond (20.15 uur, Vredenburg Leidsche Rijn) omlijst door Händels Utrecht te Deum en Utrecht Jubilate, met medewerking van het Promenadeorkest en het koor van de kathedrale Koorschool uit Utrecht.

De Britse componist Adrian Williams (Hertfordshire 1956) schreef 'The Idea of Peace' voor koor, kinderkoor, solisten en orkest. Met dit indrukwekkende stuk brengt Williams de waarde van vrede in de huidige tijd, zoals Händel dit deed met Utrecht Te Deum en Jubilate in 1713.

De solisten voor het concert zijn: Hanneke de Wit, Titia van Heyst, Rob Meijers, Andrew Hallock, André Post, Pieter Hendriks. Het geheel staat onder de muzikale leiding van dirigent Jos Vermunt. Meer informatie over toegangskaarten en pendelbus vanuit de stad staat op toonkunst-utrecht.nl.

Tim van Wijngaarden trapt seizoenen MEER af

Harmen van Doorn

Aanbidingsmuziek en verdieping in de Bijbel. Dat zijn de twee ingrediënten van het concept 'MEER-avond'. De Nieuwe Kerk, uit de wijk Witte Vrouwen, organiseert deze avonden al zeven jaar. Het doel: samen met mensen uit alle kerken in Utrecht meer van God ontdekken. Zondag 15 september start het nieuwe seizoen met het thema 'Onze God zien'. Tim van Wijngaarden (TimZingt), zelf ooit actief voor de MEER-avond, is dit seizoen de eerste spreker.

De MEER-avond wil een plek bieden waar mensen stil kunnen worden, zich thuis voelen en in alle rust God ontmoeten. Het verlangen naar 'meer' heeft 3 pijlers. Meer van God: God beter leren kennen en ontdekken wat Hij wil zeggen. Meer voor God: ontdekken wat je mag teruggeven aan God. En ten slotte meer door God: uitdelen van wat je ontvangt.

Persoonlijk

Het seizoen start met het thema 'Onze God zien'. Vanuit het verlangen om God te zien zoals hij gezien wil worden, staan de MEER-avonden stil bij de verschillende kanten van God. Met welke ogen kijken we zelf? En hoe laat God zich zien in de Bijbel? Je gaat anders kijken als je je meer en meer verdiept in het zien van onze God. Dit is een

* MEER-avond in de Nieuwe Kerk.

persoonlijke zoektocht, maar tegelijkertijd ook iets waar mensen alleen samen meer in kunnen ontdekken. We kijken vaak vanuit onze eigen kaders. Hierin mogen we elkaar aanvullen en van elkaar leren.

Programma

Een MEER-avond bestaat uit een halfuur lofprijzing, een halfuur verdieping in de Bijbel met de

spreker en een halfuur ruimte voor gebed en aanbedding. De lofprijzing, waar de avond mee begint, is bedoeld om je op God te richten en tot rust te komen. Het is een moment om God te eren en te uiten hoe groot hij is. In het laatste halfuur is er ruimte om voor je te laten bidden of zelf in stilte tot Hem te naderen. De MEER-avonden kenmerken zich ook door het uitnodigen van zeer

diverse sprekers. Dit geeft interessante nieuwe inzichten. Het Bijbelse onderwijs gaat verder dan de basis van het evangelie en is gericht op mensen met een verlangen naar meer.

Interkerkelijk

Het is een verlangen van het team dat de MEER-avonden organiseert om mensen vanuit alle kerken in Utrecht tot elkaar te brengen. Om elkaar als kinderen van één Vader te ontmoeten en te leren. Zodat we "met alle heiligen de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte kunnen begrijpen" (Efeziërs 3:18).

Onze God zien

Het seizoen start 15 september met een avond over de beelden die wij zelf in onze levens van God hebben gecreëerd. Door hoe we zijn grootgebracht en andere levenservaringen hebben we een beeld gekregen van hoe God is. Vaak onbewust. We willen onze ogen openen voor de dingen die God van zichzelf wil laten zien. In de MEER-avonden die volgen komen onder meer de 'Onze Schepper', 'Onze heilige God' en 'Onze bevrijder' aan bod.

Vanaf de maand oktober vindt een MEER-avond plaats op de tweede zondagavond van elke maand.

Wil je op de hoogte worden gehouden over de MEER-avond? Stuur een mailtje naar meer@nk-utrecht.nl, meld je aan via www.nk-utrecht.nl/meer of like www.facebook.com/meeravond.

Elia en Elisa centraal in Domkerk

Bram Schriever

De verhalen over Elia en Elisa in de boeken 1 en 2 Koningen zijn bekende verhalen: het kruikje van de weduwe van Sarfat, Elia op de Horeb, de wijngaard van Nabot, de overdracht van Elia op Elisa et cetera. Opvallend is dat 1 en 2 Koningen in de christelijke traditie tot de historische boeken behoren. In de Joodse traditie echter horen ze tot de profetenboeken.

Dat maakt veel uit voor de uitleg, en brengt ons des te meer bij de vraag: wat zijn profeten en wat hebben deze verhalen nu te zeggen?

Lezen-kijken-leren

In de herfst, vanaf eind september tot en met eind november staan de verhalen over Elia en Elisa centraal in de dienst op zondagmorgen. Dit vormt een mooie aanleiding om er in vier bijeenkomsten, waarvan de eerste is op dinsdag 17 september, extra stil te staan bij deze profeten. Ds Netty de Jong-Dorland doet dit met als

thema: 'lezen-kijken-leren: Elia en Elisa'. Behalve het samen lezen van de verhalen, worden ze ook voorzien van commentaar en er wordt gekeken hoe poëten, liedschrijvers en (ikonen)schilders de verhalen hebben verbeeld en vertolkt.

Hoog literair niveau

'De teksten over Elia en Elisa uit de boeken 1 en 2 Koningen zijn van een hoogstaand literair niveau', aldus Erik Idema, in een toelichting op het oecumenisch leesrooster: 'In meeslepende en beeldende verhalen wordt verteld over de beide profeten, die laten zien hoe de Eeuwige bij mensen betrokken is. De verhalen brengen in beeld hoe ontrouw aan de Heer tot rampspoed leidt, en trouw tot redding. Opvallend is dat daarbij herhaaldelijk bestaande grenzen worden doorbroken. In de verhalen wordt duidelijk dat het heil er niet alleen voor Israël is, maar ook voor mensen daarbuiten.'

'Lezen-kijken-leren: Elia en Elisa' vindt plaats in het DomCafé van de kerk op dinsdagmiddag 17 september, 1 en 22 oktober en 5 november van 16.00 tot 17.30 uur. Informatie en opgave bij: ds Netty de Jong-Dorland, telefoon 2400 660, e-mail: predikant@domkerk.nl.

Programma IPSU

Het seizoensprogramma van het Interkerkelijk Platform Studentenpastoraat Utrecht is te vinden op de website ipsu.nl. Deze mededeling is een aanvulling op het artikel in de vorige Kerk in de Stad, waarbij onderstaand tekstje ter toelichting op de nieuwe werkwijze van het IPSU wegviel wegens ruimtegebrek.

In IPSU werken samen: Holy Trinity Church (Anglicaanse Kerk), Doopsgezinde Gemeente Utrecht, EUG, Evangelisch-Lutherse Gemeente Utrecht, Oud-Katholieke Parochie Utrecht, Protestantse Gemeente Utrecht, Remonstrantse Gemeente Utrecht. Een greep uit het aanbod voor 2013-2014: eetgroep Spek & Bonen (vegetarisch), Divine Dinner (samen eten en delen wat je bezighoudt), rouwgroep Good Mourning, Matters of the Soul (bijeenkomsten over wie of wat ons inspireert), een cursus Bijbelliterair, voorbereiding voor Coming Out Sunday in oktober, een inspiratiewandeling, avonddiensten en studentenkring van de Jacobikerk, een studentendienst in de Nieuwe Kerk, Taizévieringen in de doopsgezinde kerk, een avond over Luther in de lutherse kerk, een wekelijks stilte-uur in de Gertrudiskathedraal. In oktober is er een reis naar Taizé.

PGU GAAT 2014 TOT MISSIONAIR JAAR UITROEPEN

Kansen voor de kerk in crisis

Vernieuwing en groei (I)

Drie mensen uit de Protestantse Gemeente Utrecht schrijven op persoonlijke titel over dit thema in *Kerk in de Stad. Deel 1* door Harmen van der Kolk, voorzitter van het College van Kerkrentmeesters PGU. Over vier weken, in nummer vier van deze jaargang, geeft Bettelies Westerbeek, van het missionair werk vanuit de Jacobikerker haar visie op 'vernieuwing en groei'. De derde auteur in deze miniserie, voor het artikel in nummer 6 (medio november) is nog onbekend.

Harmen van der Kolk

Niet alleen economisch leven we in een moeilijke tijd. Ook in kerkelijk Nederland en in de PGU voelen we de crisis. Maar de crisis in de kerk is niet alleen economisch. Zij is vooral veroorzaakt door langdurige secularisatie en het niet snel genoeg meebewegen met ontwikkelingen in de maatschappij. Soms lijkt het dat we als bestuurders alleen maar bezig zijn met krimp. De stedelijke onderwerpen gaan vaak over procedures, bezuinigingen, sluiting van kerkgebouwen en hoe dat zo zorgvuldig mogelijk te doen. Toch zijn er voorbeelden waar vernieuwing, groei brengt.

Gebouwen

Nu leven we in de PGU in een relatief prettige gebouwensituatie: de rijksmonumentale binnenstadskerken zijn goed onderhouden en dat geldt ook voor de meeste van de gemeentelijke monumentale kerkgebouwen. Wel baren de onderhoudskosten ons zorgen, daar het rijk en de gemeente alle subsidies stop gezet hebben. We zijn bezig daar extra gelden voor te genereren zodat we dat kunnen betalen, door onder andere moderne verhuurinitiatieven. Zie daarover bijvoorbeeld de website www.huureenkerk.nl. De gebouwen zijn zodoende niet onze grootste zorg.

Personeel

We hebben de laatste vijf jaar onze personeelsbeleid sterk verbeterd. We zijn met de laatste stappen daarin bezig. De onzekere situatie dwingt ons wel om ons beleid van tijdelijke contracten waar mogelijk te continue-

ren. Ook het personeelsbeleid is zodoende niet onze grootste zorg.

Financiën

Financieel hebben we de laatste jaren grote stappen gemaakt. We hebben het model zo ingericht dat elke wijk precies weet wat haar inkomsten en uitgaven zijn. Dit stimuleert maximaal het giftenpatroon en geeft transparantie van uitgaven, zodat wijken dat kunnen bijsturen. Tevens kunnen wijken zo optimaal een eigen identiteit ontwikkelen, passend bij deze tijd. Bij structurele tekorten nemen we gezamenlijk maatregelen volgens vastgelegde procedures.

Solidariteit naar elkaar hebben we dit jaar vastgelegd in de nieuwe doorberekening van de centrale

thema's. De kerkenradendag helpt hierbij. Stedelijke opdracht en profilering is een thema waar veel wijken mee bezig zijn. Ook dit is niet onze grootste zorg.

Onze grootste zorg, wat is die dan wel? In veel van onze tien wijken loopt het kerkbezoek terug tot een kritisch niveau en ontstaan er tekorten. Sommige wijken houden het nog wel een aantal jaren vol, anderen zullen dat niet halen als er niets verandert. Met kunst en vliegwerk kunnen we op korte termijn de meeste wijken nog wel levend houden. Maar op langere termijn is dit een groot probleem. Zakelijk alles op orde, maar een lege kerk... een mooi gebouw maar geen gemeente: dit is onze grootste zorg.

Groeikenmerken

Is het dan overall kommer en kwel? Gelukkig niet. De kerken en wijken, die op tijd zijn gaan veranderen door te vernieuwen, maken autonome groei door in Nederland. Deze geloofsgemeenschappen hebben wel overeenkomstige kenmerken, die voor onze huidige kerk relatief nieuw zijn. Missionair gemeente zijn, beginnend met het hebben van een persoonlijke rela-

kosten naar de wijken. De sterkste schouders dragen de grootste lasten.. Ook de financiën zijn zodoende niet onze grootste zorg.

Samenwerking

Door het wijkenmodel bestaat het gevaar dat elke wijk alleen met zichzelf bezig zou zijn. Blijkbaar valt dit in de praktijk erg mee. Er zijn diverse samenwerkingsverbanden ontstaan op verschillende

tie met God. Celstructuur (*small groups*), geloofsopbouw via eigentijdse toegankelijke cursussen, modern diaconaat. Discussieprogramma's met moderne thema's waar Jezus Christus centraal staat.

Anglicaanse Kerk

Het zijn de vormen waarin de vernieuwingsbeweging van onze Britse zusterkerk ons is voorgegaan. Ook een oude bestaande kerk met vaste tradities, maar zich op tijd realiserend dat het tijd moest keren. In de PGU bijvoorbeeld gaan leden van de Jacobikerker en de Nieuwe Kerk nogal eens naar HTB Londen om hierin inspiratie op te doen. Alphacursus, Present (Besom), Huiskringen (*small groups*), debatten, vernieuwingsconferenties (onder andere *New Wine*) zijn voorbeelden daarvan. Blijkbaar passen deze uit het Verenigd Koninkrijk overgewaaid vormen goed in Nederland.

PGU en vitaliteit

Wij hebben als CVK samen met de andere stedelijke organen de verantwoordelijkheid om die verandering door vernieuwing samen met de wijken versneld verder door te zetten. In de PGU hebben we het over vitaliteit. We willen onze wijken ondersteunen in het vitaler worden, zoals we in ons PGU beleidsplan hebben geschreven. Toch is dit niet voldoende. Met extra geld voor

personeel en veranderingsplannen komen we er uiteindelijk niet. Alleen veranderingen zijn veranderingen ten goede als zij de individueel gelovige of geloofsgemeenschappen verder helpen in het volgen van Jezus Christus.

Nieuwe vormen van gemeente krijgen de ruimte binnen de PGU. In de PGU hebben we er op dit moment drie: Blossom, Huisgemeente Overvloed in Overvecht (opgezet door gemeenteleden zelf, zonder enige inmenging van de PGU) en De Haven in Kanaleneiland. We zullen doorgaan met vernieuwen, niet alles zal lukken, maar vernieuwing is de enige kans om de neergaande spiraal voor ook de PGU om te buigen.

Discipelschap

Verandering en vernieuwing waarin Jezus Christus opnieuw centraal staat is wat mij betreft essentieel. In nederigheid, want groei komt uiteindelijk niet door mensen maar van God. Wel zullen we er ons voor moeten openstellen en er bewust aan werken. Een nieuw inzicht de laatste jaren is het discipelschap, waarbij mensen opgeroepen worden echt discipel van Jezus te worden en anderen te trainen in het discipelschap zodat ook zij weer discipelen mogen worden.

Deze uitspraken zijn bewust prikkelend. Veel wijken in de Protestantse Gemeente Utrecht hebben een andere identiteit en zullen dit niet zien zitten. De uitdaging voor die wijken is er om te laten zien dat het ook anders kan.

Missionair 2014

We gaan als PGU waarschijnlijk 2014 het 'missionaire jaar' noemen. Wat mij betreft een zeer goed idee om uit te breken naar de wereld om ons heen om te mogen laten zien dat God wat met ons wil. Hopelijk beweegt het al onze leden en wijken tot verandering door vernieuwing, zodat in alle wijken nieuwe mensen zich weer bij ons aansluiten. Vanuit stedelijk zullen we alle wijken daarin uitdagen en ondersteunen. Uw gebed voor deze vernieuwing van uw kerk in de huidige tijd is daarbij van essentieel belang!

Start interkerkelijke gebedsgroep in West

Dit seizoen start een interkerkelijke gebedsgroep van in elk geval de wijkgemeente Utrecht-West en Word International Ministries. Mogelijk zullen ook PERKI, ICF en de Christelijke Gereformeerde kerk Utrecht-West meedoen. Het doel is om 'present te zijn in woord en daad in de stad', om naast voedsel voor het lichaam ook spiritueel voedsel aan te bieden (zonder dit op te dringen). Uiteraard zal dit doel in de loop van het seizoen concreter moeten worden, maar de insteek is om dichtbij mensen met problemen te staan en zo ook voor hen te kunnen bidden.

Om de week zal er gelegenheid zijn om samen te bidden. De participerende gemeentes bereiden dit om beurten voor, op een manier die past bij hun eigen gemeente. Dat betekent dat de vorm van gebed kan verschillen, maar ook de ontmoeting eromheen. De ene keer kan er vooraf samen gegeten worden, een andere gemeente kiest misschien juist om naderhand te eten of drinken en door te praten. Alleen de gebedstijd (19.15 tot 20.00 uur) ligt vast, zodat iedereen weet wanneer men hiervoor kan aanschuiven.

Een vaste kern uit de betrokken kerken draagt het geheel, maar daarnaast is iedereen welkom wanneer hij of zij wil en zonder de verplichting om elke keer te komen. De eerste bijeenkomst is op maandag 16 september in de Pniëlkerk.

Boekpresentatie in lutherse kerk

In de lutherse kerk is donderdag 26 september de presentatie van het boek 'Getuigen van Soemoed'. Dit verschijnt in het kader van de Vredesweek. In het boek komen vrouwen uit Bethlehem aan het woord. Zij vertellen hun ervaringen die verband houden met de muur tussen Israël en de Palestijnse gebieden. In Bethlehem zijn aan die muur 61 posters vastgemaakt met verhalen van Palestijnse vrouwen waarin ze uiting geven aan hun 'soemoed', hun vastberadenheid om het tegen de verdrukking in vol te houden. Op iedere poster vertelt één Palestijnse vrouw haar verhaal. Deze verhalenvertellers komen regelmatig bijeen in het Soemoed Verhalenhuis, opgericht door het Arab Educational Institute in Bethlehem. In het boek 'Getuigen van Soemoed' zijn hun verhalen gebundeld. Het boek is in Nederland uitgegeven door Narratio in samenwerking met de stichting 'Vrienden van Sabeel'.

Bij de presentatie, die om 13.30 uur begint (inloop vanaf 13.00 uur), komen drie vrouwen aan het woord. Eén van hen is Rania Murra, directeur van het Soemoed Verhalenhuis. Leerlingen van de Leo Vroman Scholengemeenschap te Gouda, die hebben meegewerkt aan de vertaling van de posters, lezen enkele verhalen voor. De middag wordt afgesloten met een korte vredesvesper. De kosten voor bijwonen van de boekpresentatie bedragen vijf euro. Opgave bij de secretaris van de Vrienden van Sabeel, Willemien Keuning: wjkeuning@me.com.

Wie wint 'De Mantel van Sint Maarten' in 2013?

Daar kunt u invloed op uitoefenen.

Aanmelding van projecten op sociaal-maatschappelijk en diaconaal terrein kan nog tot en met 26 september 2013.

De winnende organisatie krijgt een geldbedrag en extra publiciteit. U kent vanuit uw maatschappelijke betrokkenheid vast wel organisaties/projecten die dat goed kunnen gebruiken.

Informatie en aanmeldformulier: www.pgu.nu > Diaconie > Actueel

De aanmoedingsprijs De Mantel van Sint Maarten is een initiatief van het Citypastoraat Domkerk en het Diaconaal Missionair Orgaan van de Protestantse Gemeente Utrecht.

Utrecht Lezing over kunst in Russisch-orthodoxe kerk

Elke vierde woensdag van de maand is in de Pniëlkerk een lezing voor (met name) ouderen over godsdienst, maatschappij, economie, politiek of kunst en cultuur door deskundige sprekers die met passie over hun vakgebied kunnen vertellen. Op 25 september begint het nieuwe seizoen met een lezing over kunst in de Russisch-orthodoxe kerk. De spreekster is Larisa Shcherbenok, een Russische docente afkomstig uit St. Petersburg, die cursussen verzorgt over Rusland aan instellingen en musea.

Sinds het begin van Rusland als christelijke natie in 988 heeft het land, maar ook de kerk, tijden van glorie en lijden doorgemaakt. In de zestiende en zeventiende eeuw was de kerk het middelpunt van het Russische leven. Er was een nauwe verbintenis tussen kerk en staat en de macht van de tsaren. Dit leidde tot adembenemende architectuur van kerken en kloosters en prachtige orthodoxe kerkelijke muziek.

Als lid van de grote Europese christelijke familie maakte Rusland kennis met de icon. De iconenkunst kwam tot grote bloei en werd in Rusland belangrijker dan in andere landen. Russische iconen hebben een diepe inhoud en zijn van een ongeëvenaarde schoonheid. Ze zijn vrolijk en licht, vol rust en warmte en ze zijn onafscheidelijk verbonden met het spirituele leven van iedere orthodoxe christen. Ze zijn anders dan de schilderwerken die wij kennen uit de "religieuze kunst". Na de onderdrukking van het Sovjetregime, lijkt er sprake van een wederopstanding van de Russisch-orthodoxe kerk en wordt de kerk met haar kunst weer een symbool van de Russische cultuur. In deze lezing worden de vele beelden omlijst door prachtige muziek.

U bent welkom in de wijkzaal van de Pniëlkerk (Lessinglaan 33) van 14.00 tot 16.00 uur. De toegang en de koffie/thee zijn gratis. Wel verwachten wij een bijdrage in de collecte van minimaal 5 euro om de kosten te dekken.

Excelsior zoekt projectleden voor passieconcerten

CZOV Excelsior Maarssen wil in maart 2014 'Les sept paroles du Christ en croix' van César Franck uitvoeren met een projectkoor. Op veler verzoek voert Excelsior in dat passieconcert eveneens 'Verleih uns Frieden, gnädiglich' van Felix Mendelssohn-Bartholdy uit en de bewerking van psalm 42 van deze componist: 'Wie der Hirsch schreit'. Het nog op te starten projectkoor zingt dan onder begeleiding van de Brass Band Breukelen. Een oratoriumkoor en een Brass band kan dat? Ja dat kan!

Het koor zoekt zangers en zangeressen, met name bassen en tenoren. Projectleden kunnen zich opgeven tot 30 september. De repetitieavonden zijn elke donderdag van 20.00 tot 22.00 uur in het Trefpunt aan de Kerkweg in Maarssen. Belangstellenden kunnen contact opnemen met Tiny Kalksma, telefoon 666 3417 of kijken op de website: www.excelsiormaarssen.nl.

NIEUW SEIZOEN SCHOLA DAVIDICA IN JANSKERK

Engels nagenieten van Durham in Choral Evensong

Jaap Boeschoten

De afgelopen zomer heeft de Schola Davidica Utrecht, net als elke drie jaar, weer een week lang de Choral Evensongs mogen verzorgen in een Engelse kathedraal. Na vorige reizen naar onder andere Rochester, Winchester, Lincoln en Ely was dat deze keer in Durham, in de grootste Romaanse kathedraal van Engeland.

Tijdens de vakantie van het vaste koor van Durham gaan de dagelijkse Choral Evensongs natuurlijk gewoon door, maar dan verzorgd door gastkoren. Als specialist in het (Engels) psalmzingen en Engelse koormuziek mocht de Schola Davidica uit Utrecht eind juli in de eeuwenoude koorbanken de traditie voortzetten van de dagelijkse avondgebed. En zo, geïnspireerd door de oude Engelse traditie, begint ook het nieuwe seizoen van maandelijkse Choral Evensongs op de vierde zondag van de maand in de Janskerk.

Op zondag 22 september klinken daarom echt Engelse klanken als de hymnen 'Be thou my vision' en 'God moves in a mysterious way', psalm 50 op een Engelse chant en de Responses (gezongen gebeden) van Humphrey Clucas. De anthem die het koor deze maand zingt is: 'O Lorde, the maker of al thing' van John Joubert. Hij won met dit werk in 1952 de 'Novello Anthem

* Schola Davidica in de kathedraal van Durham (foto Hans Nijman).

Competition' prijs. De tekst is van een oud Engels volkslied. De stoere stijl van de compositie dwingt de luisteraar mee te gaan van de indringende zinnen van het donkere, eenstemmige begin met de smeekbede om steun, langzaam stijgend naar een enorme climax van lofprijzing, die aan het einde vrij snel weer terugkeert naar het donkere idioom van het begin.

Ingetogen

De vaste cantica in de Evensong, het Magnificat en Nunc dimittis, vormen deze maand een grote tegenstelling, maar hebben ook een overeenkomst. Het Magnificat uit de Fifth Service van Thomas Tomkins is een ingetogen renaissancestuk, terwijl het Nunc dimittis een modern werk is van de jonge Poolse componist Pawel

Lukaszewski, speciaal geschreven voor Stephen Layton en het koor van Trinity College, Cambridge. Beide werken worden gezongen door een klein solistenkoor en een groot 'full choir'.

Lukaszewski (geboren 1968) is een specialist in gewijde koormuziek en wordt geroemd om zijn vermogen om de essentie van een tekst met minimale middelen zeer expressief weer te geven. Zijn muzikale taal wordt wel vergeleken met zijn oudere landgenoot Gorecki, maar ook wel met de Estlandse Arvo Pärt en de Engelsman John Tavener. Hij maakt spaarzaam gebruik van de normale harmonie en voegt vaak sexten, septiemen en nonen toe, naast in elkaar grijpende paren van zuivere kwinten. Zo is zijn harmonisch palet heel kleurrijk en kan hij knap de essentie van de tekst

volgen en die muzikaal weergeven. Als koorgebed zingt het koor een zesstemmig kyrie eleison uit de 'Missa pro defunctis' van Tomas Luis de Victoria.

Zo klinken vooral Engelse, maar ook indrukwekkende Europese klanken uit verleden en heden in deze eerste Choral Evensong van het seizoen 2013-2014 op zondag 22 september om 17.00 uur in de Janskerk. Kom ook en geniet samen met het koor van deze indrukwekkende muziek die meer kan verklanken dan wat wij met ons verstand kunnen (be)denken. Het koor staat onder leiding van Lisette Bernt, het orgel wordt bespeeld door Jan Hage. Toegang is gratis en bij de uitgang is een collecte. De deuren gaan open om 16.30 uur. Iedereen is van harte welkom!

Orgelvoettocht door zuidelijke binnenstad

Steven Slappendel

De zomerserie orgelconcerten in de Nicolaïkerk wordt afgesloten op zaterdag 14 september. Het is die dag Open Monumentendag en Nationale Orgeldag. Berry van Berkum speelt orgelwerken van Bohm, Bach en Toon Hagen.

Zowel het Sweelinckorgel als het hoofdorgel, beide van de Deense orgelbouwer Marcussen, worden bespeeld. Het concert, dat deze keer om 12.00 uur begint, is ook de start van een orgelvoettocht in de zuidelijke binnenstad, een tocht langs vier kerken met orgelmonstraties en orgelbespelingen.

De tocht vervolgt naar de Catharijnekkerk, Lange Nieuwstraat. Paul Houdijk speelt om 13.00 uur op het koororgel. De Schola Martini onder leiding van Marti Severt werkt mee. Om 14.00 uur speelt Sebastiaan 't Hart in de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat, werken van Bach, Rheinberger en

Pepping. De tocht eindigt in de Domkerk met de zaterdagmiddagmuziek om 15.30 uur. Ko Zwabenburg speelt daar orgelwerken van Bach, Mendelssohn en Reger. Van Reger klinkt Halleluja, Gott zu loben, opus 52 nummer 3: een meesterwerk als sluitstuk van een mooie orgelzomer!

* Het grote Bätz-orgel in de Domkerk (foto Maarten Buruma).

Liedfestival met Sytze de Vries in de Janskerk

Op zaterdag 16 november vindt in de Janskerk het vijfde Oecumenisch Liedfestival plaats. Het Oecumenisch Liedfestival is een initiatief van De Vertaalslag, een stichting rond de theoloog, dichter en tekstschrijver Sytze de Vries. Dit vijfde liedfestival wordt georganiseerd in samenwerking met de EUG.

Tijdens dit liedfestival gaat de 'Missa Bilingua' in première, een door Hans Leeuwenhage (dirigent van het koor van de Janskerk) nieuw gecomponeerde mis, met – eveneens nieuwe – teksten van Sytze de Vries. In deze mis wordt eigentijdse taal en muziek verbonden met Gregoriaans en Latijn. Een deel van de ochtend is ingeruimd voor het instuderen van de gemeentepartij door alle aanwezigen. Daarnaast zal de cantate 'Je moet het zien' deze dag voor het eerst worden uitgevoerd. Dit

is een muzikale uitvoering van het gelijknamige gedicht van Sytze de Vries als parafrasering van de woorden van de profeet Jesaja: "Ik ga iets nieuws beginnen". Ook worden enkele (nieuwe) koorliederen op teksten van Henriette Roland Holst, Huub Oosterhuis en Willem Barnard ingestudeerd. 's Middags brengt het Vocaal Theologen Ensemble onder leiding van Hanna Rijken een aantal nieuwe liedteksten en vertalingen van Sytze de Vries ten gehore.

De dag duurt van 11.00 tot 16.00 uur (kerk open: 10.00 uur). Toegang kost 24 euro, dat is inclusief programmaboekje, koffie/thee en lunch. Informatie: Harry Pals, hpals@xs4all.nl. Opgave (vóór 10 november) kan bij Anke Mopman, a.mopman@kpnplanet.nl. Zie ook de websites sytzedevries.com/vertaalslag, eug-janskerk.nl/liedjesfestival en muziekindejanskerk.nl.

spelen, lezen, zingen, geloven

THEOLOGISEREN MET KINDEREN

“Sstt... we moeten hier heel stil zijn!”

Pia ten Hoeve

Ook zoveel kerken bekeken in de vakantie? “Sstt... hier moeten wij heel stil zijn!”, zegt mijn driejarige dochter in een kerk ergens in de Dordogne. Wat ze daarna trouwens niet doet. Nou ja, ze heeft het in ieder geval door. Hier is een plek van stilte. En het is een plek waar je kaarsjes mag opsteken, dat weet ze ook. Stilte en licht.

Kinderen de ruimte geven om levensbetekenissen te leren verstaan. Daar komt theologiseren met kinderen op neer. ik lees daar op dit moment over. Volgens Petra Freudenberger-Lötz, een bekende kindertheoloog, is kindertheologie, niet zo verwonderlijk: het voeren van theologische gesprekken met kinderen. Die gesprekken gaan over vragen. Vragen van kinderen uit het alledaagse leven of

* Nynke in de kathedraal.

andere kant betekenisvolle kennis aangereikt krijgen. Wanneer dat gebeurt kan er een sfeer ontstaan die kinderen aanmoedigt om te zeggen wat zij zelf denken, en niet wat hun ouders, leerkrachten of de dominee naar hun vermoeden wenst te horen. Dan is er de ruimte om te vertellen wat hen ten diepste bezighoudt.

“Hoe oud is God?”

Freudenberger-Lötz: “Kinderen zitten met allerlei theologische vragen, zoals: Hoe oud is God? Is God altijd bij ons? Bestaat God echt? Luistert God naar ons? Waarom gaan kinderen dood? Hoe kun je in God geloven zonder bewijs? Wat gebeurt er met je als je leven is afgelopen?” Geen eenvoudige vragen en vragen waarbij in principe elk antwoord voorlopig is, gesteld dat

naar aanleiding van een gebeurtenis of een verhaal, een beeld of een lied. Kinderen worden uitgedaagd om zelf hun antwoorden te zoeken.

Interpretaties

Dan staat het kinderen natuurlijk ook vrij om hun eigen inter-

pretaties en zienswijzen te ontwikkelen, zonder vervolgens op hun opvattingen te worden vastgelegd. In dit verband stelt Freudenberger-Lötz dan ook dat theologische gesprekken zodanig zouden moeten zijn dat kinderen de nodige veiligheid (‘emotionele zekerheid’) ervaren. En aan de

definitieve antwoorden mogelijk zijn. Je kunt die vragen negeren en op die manier ontmoedigen. Maar je kunt ook de uitdaging aangaan om hen aan te moedigen die vragen te stellen en ze in hun eigenwaarde te bevestigen. Dat veronderstelt natuurlijk wel de bereidheid om je luisterend en aandachtig op te stellen en serieus kennis te nemen van de misschien wel hoogst ongewone en zelfs confronterende opmerkingen.

Maar het blijft de moeite waard om te achterhalen waarom en hoe kinderen tot hun uitspraken komen en met hen vragenderwijze het gesprek aan te gaan. Wordt vervolgd dus..

Naar aanleiding van het boek ‘Verwonderen en ontdekken’, Henk Kuindersma, NZV

Kinderen maken hun eigen Chagall

Conny van Lier

Kerkelijk-cultureel werk Domkerk

Zondag 6 oktober wordt voor kinderen een heel bijzondere dienst in de Domkerk. Aan het begin van de dienst gaan ouders en kinderen gewoon in de kerk zitten. Dan nodigt dominee Netty de kinderen van 4 tot 13 jaar uit naar voren te komen. Na een kort praatje over koningen of profeten of vrede vertrekken de kinderen naar een andere ruimte. Daar gaan ze onder begeleiding van iemand die daar heel veel vanaf weet, de heer Pieter Zuidema, een eigen schilderij maken. Een schilderij zoals de beroemde schilder Chagall die maakte. Als je aan het eind

van de kerkdienst je schilderij af hebt, mag je het laten zien aan de mensen in de kerk.

Litho's

In de Domkerk hangen tot 31 oktober 21 echte litho's van de schilder Marc Chagall. De schilderijen van de kinderen krijgen daar in de hele maand oktober een plekje bij. Ik kan jullie zeggen, dat het heel bijzonder is als jouw schilderij in de Domkerk mag hangen. Dat zouden veel beroemde kunstschilders graag willen! Na de kerkdienst van zondag 27 oktober mag je je schilderij ophalen en mee naar huis nemen. Aan de schilderworkshop ‘Je eigen Chagall maken’ zijn voor de kinde-

ren geen kosten verbonden. Wel moet je je op tijd opgeven, voor 25 september bij krstekelenburg@casema.nl. Koos Stekelenburg kun je ook mailen voor extra informatie. De dienst 6 oktober begint om 10.30 uur en eindigt rond 12.00 uur.

Vanaf de Vredesweek, 23 september tot 31 oktober, loopt in de Domkerk de tentoonstelling ‘Chagall en de Vrede’. Zondag 29 september om 12.30 uur wordt deze tentoonstelling geopend met een inleiding en rondleiding door de heer Pieter Zuidema. Over deze tentoonstelling staat in de volgende Kerk in de Stad meer nieuws.

* Litho David, Marc Chagall, 1956

Changemaker Festival 2013

Het Changemaker Festival is een festival voor alle jongeren die concrete ideeën willen opdoen hoe je zelf de verandering kunt zijn die je wilt zien in de wereld. Dit jaarlijkse Festival, dat plaatsvindt van zaterdag 14 tot en met zondag 15 september, is een initiatief van Changemaker Nederland (Edukans, Together here en World Servants).

Het ochtendprogramma is speciaal bedoeld voor jongeren die op reis zijn geweest met Edukans, Together here en World Servants. Het middagprogramma is open voor iedereen. In het Changemaker paviljoen kunnen de jongeren meedoen aan een debat, langs gaan bij verschillende organisaties die aanwezig zijn op het plein, genieten van leuke muziek of meteen praktisch aan de slag gaan, bijvoorbeeld in het repair café of op een kledingruilbeurs. Ook worden er workshops aangeboden, in verschillende rondes. Deze bieden concrete handvatten voor duurzaamheid en ontwikkelingssamenwerking. Zo zijn er bijvoorbeeld de workshop van JOP: ‘Jouw talenten inzetten in je eigen kerk, hoe doe je dat?’ en die van Together, ‘Voor langere tijd naar het buitenland’. In het avondprogramma is er een gesprek over de impact van de ontmoeting tussen jongeren uit het Noorden met mensen uit het Zuiden, waarbij veel ruimte is voor ervaringsverhalen van jongeren die zich ingezet hebben voor Ontwikkelingsamenwerking. Het Changemaker Festival sluit zondag af met een viering onder leiding van Reinier Sonneveld. Het festival wordt gehouden op Summercamp Heino aan de Schaarshoekweg. Kosten: 35 euro. Meer informatie en opgave: www.changemaker-nederland.nl/changemaker-festival.

Kerk2013: missionair op weg naar de toekomst

Christiaan Verwijs

Op 9 november vindt in Utrecht Kerk2013 plaats. Dit is het interkerkelijke congres over kerk, social media en internet voor iedereen die actief is in de organisatie van christelijke gemeenschappen en zoekt naar de rol van de kerk in een sterk digitaliserende en individualiserende wereld.

Moeten we als kerk iets met Facebook? Is het nuttig als we in de kerkdienst gaan twitteren? Moet ik als predikant op LinkedIn? Kun je met social media gemeenschappen vormen of ondersteunen? Is social media (g)een hype? Dit zijn

* Christiaan Verwijs is mede-organisator van Kerk2013 en gemeentelid van de wijkgemeente Utrecht-West.

vragen waar Kerk2013 antwoord op geeft. Deze vragen ontstaan in een samenleving waarin contact en ontmoeting steeds vaker digitaal plaatsvinden. Kerk2013 laat zien dat de kerk hierin past en wegen vindt om de christelijke boodschap te verkondigen.

Gemeenteopbouw

Ook laat Kerk2013 zien hoe de eigen organisatie kan worden versterkt door het gebruik van nieuwe media ter ondersteuning van de verkondiging en gemeenschapsopbouw. Het congres is bedoeld voor iedereen die actief is in christelijke gemeenschappen en zoekt naar de rol van social media, van predikant tot ouderling en van diaconaal medewerker tot gemeentelid.

Net als vorig jaar wordt Kerk2013 georganiseerd in het Lande-

lijk Diensten Centrum van de PKN. Het veelzijdige programma wordt verzorgd door meer dan 25 workshopleiders onder wie Eric van den Berg (auteur van ‘Kerk en social media’ en ‘Kerk en internet’), Fred Omvlee (PKN internetpastor MijnKerk.nl), Frank Bosman (theoloog), Janneke Nijboer (‘windkracht 3.0’) en Pieter van Winden (interim-predikant en actief twitteraar). Dit jaar worden bovendien de Webfish Awards (IKON/EO) uitgereikt voor veelbelovende christelijke online initiatieven. Net als vorig jaar wordt Kerk2013 georganiseerd door vrijwilligers.

Kaarten zijn verkrijgbaar op de website (<http://www.kerk2013.nl>). Vrees er snel bij; vorig jaar waren de tickets binnen een week uitverkocht. Op de website is meer informatie te vinden.

Een lammetje in de kerk

Zondag 1 september nam de wijkgemeente Kanaleneiland (ik gebruik nu even de 'oude' benaming) afscheid van haar Triumfatorkerk. Ik vroeg een van haar kerkleden, Agnes Stekelenburg, naar haar meest geliefde liturgische voorwerp in de kerk. Zij vertelde mij: "Ik was altijd erg gecharmeerd van de antependia: de set kleden over avondmaalstafel, lezenaar en kansel, in kleur en motief passend bij de stola van de predikant. Ze dateren van ruim twintig jaar geleden en werden aangeschaft bij de komst van dominee Jan Muntendam. Die had een nieuwe (witte) toga nodig, en ik mocht mee naar de firma Slabbink in Zwolle om die toga, stola's en bijpassende antependia uit te zoeken. De toga heeft Jan bij zijn afscheid meegenomen, de stola's en de antependia zijn van de kerk, die bleven dus hier."

"Altijd als ik de kerk binnen kwam werd mijn oog naar die kleurige kleden getrokken. Met name de rode spreekt mij heel erg aan, die vind ik de mooiste. Een heel speciale herinnering aan die kleur is de dienst bij de begrafenis van mijn vader. Toen hing dit rode antependium er. We hadden zeer bewust voor de kleur rood gekozen, ook de bloemen waren rood: prachtige grote amaryllissen op de kansel. Een idee van mijn dierbare vriendin Anneke. Rood, dat is de kleur van geest, vuur, warmte. Die kleur paste bij het geloof van mijn vader."

"Naast die herinnering heb ik nog een bijzondere band met het rode antependium. Op het grote rode kleed dat van de kansel hangt staat het Lam afgebeeld. Het latijnse woord voor 'lam' is agnus; mijn naam is Agnes. Het rode antependium was dus altijd een beetje 'mijn' kleed. Dat lammetje, dat ben ik, Agnes, de naam die mijn ouders mij gegeven hebben. Een mooie, betekenisvolle naam, waar ik ook altijd heel blij mee ben geweest. Zo is het Agnus Dei ook 'mijn' liedje..."

"Een paar weken geleden had ik een schokkende ervaring", vervolgt Agnes. "Er was er een doopdienst en dus hing er rood, want rood is de kleur van het vuur van Pinksteren en die kleur gebruiken wij ook met dopen. Maar toen ik binnenkwam registreerden mijn ogen dat iets niet klopte. Het duurde even voor ik zag wát, en ik schrok er van: het antependium hing ondersteboven, het lammetje hing op zijn kop, met zijn poten omhoog! Wie van het platteland komt - en ook sommige stedelingen - weet: schapen op de rug moeten zo snel mogelijk gekeerd worden, anders gaan ze dood. Ik heb bliksemsnel even met de voorganger overlegd en we hebben besloten om, ook al was de dienst al begonnen, het Lam toch nog maar weer op zijn pootjes te zetten..."

De kerk wordt afgestoten en het lammetje weet nog niet waar het heen zal. Het zou mooi zijn als het op een plek komt te hangen waar weer een Agnes zich erin kan herkennen.

De Triumfatorkerk, plaats van verbinding tussen aarde en hemel

Elly Bakker

Op zondag 1 september fietste ik naar Kanaleneiland om de afscheidsdienst van de Triumfatorkerk bij te wonen. Het was nog stil op straat. Ik zag de kerk liggen, haast onopvallend tussen de hoge flatgebouwen rondom, maar met dat kenmerkende silhouet: het opvallend grote, schuin oplopende dak. Het schoot me te binnen dat het voor het eerst in lange tijd was dat ik niet als voorganger maar gewoon als kerkganger in deze kerk binnenkwam. Daar zat ik dan, gewoon ergens achter in de kerk tussen de andere kerkgangers en zong mee en luisterde naar de preek van Jaspert Slob. "Een kerk - dat is een plek waar aarde en hemel met elkaar verbinding maken", zei Jaspert ergens in zijn preek.

In deze serie 'liturgie en beleving' wordt gevraagd aan kerkgangers hoe zij de liturgische voorwerpen en ruimte in een kerk belevan, en wat dat doet voor en met hun geloof. Op deze zondagmorgen, in deze laatste dienst in de Triumfatorkerk, vroeg ik me af wat mij nu als gewoon kerkganger het eerst opviel in deze kerk. En als vanzelf viel het me in: het dak. Het dak, dat is wat me het meest opvalt en raakt, in deze Triumfatorkerk. Dat enorme dak boven de kerkzaal,

Liturgie en beleving (I)

In de serie 'Liturgie en beleving' wordt aan kerkgangers gevraagd hoe zij de liturgische voorwerpen en ruimte in een kerk belevan, en wat dat doet voor en met hun geloof. In dit nummer van Kerk in de Stad twee impressies van de Triumfatorkerk, waar op zondag 1 september de wijkgemeente Utrecht-West in Kanaleneiland haar laatste dienst hield. In 1965 werd deze kerk in gebruik genomen - toen nog naast de hervormde Lucaskerk, die al lang geleden werd afgebroken. Nu, op de eerste september 2013, namen de -meest oudere - gemeenteleden afscheid van de plek waar zij 48 jaar lang met elkaar kerk zijn geweest en het kerk-zijn hebben beleefd en vorm gegeven, in een mooie en ontroerende dienst: een waardig afscheid. Het leek de redactie een goede zaak om in dit nummer juist dit kerkgebouw nog eens nadrukkelijk in de aandacht te zetten.

dat zo laag bij de grond begint bij de breedste muur, tegenover de ingang van de kerkzaal. Vandaar loopt het in één grote opwaartse beweging omhoog en smaller toe, tot waar het eindigt in een hoge punt. En daar, onder die hoogte, staat het orgel.

Architecten

Waar het dak van deze kerk het hoogst is, het dichtst bij de hemel, dacht ik, daar staat het orgel, instrument van de lofzang ter ere van God. Waar staat dat ook alweer: "De Ene troont op de lofzangen van Israel"? Psalm 22 vers 4. De architecten (vader en zoon De Jonge) die in 1965 deze kerk ontwierpen en bouwden, wisten wat ze deden toen ze dit dak tekenden. Ze creëerden met

en onder dit dak een plek waar hemel en aarde verbinding kunnen maken. En het hoogste punt van verbinding, dat is de plek waar de lofzang ontspringt. De organist was de voorzanger in het Kyrie: "Heer, ontferm u!" Wij zongen het hem na, en samen zongen wij met ons allen het Gloria. Glorie aan God in den hoge.

Laagste punt

Na de dienst vertelde organist Anton Visser - die veel van deze kerk en haar bouw afweet - mij nog meer. "Oorspronkelijk", zei hij: "stond de avondmaalstafel voor de brede muur waar het dak het laagst is." Het vieren van de Maaltijd van de Heer: dichter bij de aarde, bij het menselijke leven kun je niet komen; zou de

LITURGIE & BELEVING (1)

architect zo iets hebben gedacht? vroeg ik me af. Eten en drinken, gedenken dat de Heer een mens was als wij, dat wij als wij eten in verbinding met Hem en met elkaar staan - en dat dan doen laag bij de grond, zo dicht mogelijk bij de aarde. Maar waar het dak verder en verder omhoog reikt, daar komen het doopvont, en de plek van het Woord, en is er alle ruimte voor de gemeente. En bij het hoogste punt: daar is het orgel, de bron van de lofzang. Het ontroerde me, die beweging omhoog van dat dak. Ook een dak van een kerkgebouw kan dus puur liturgische beleving zijn ... *Naschrift:* aan het eind van de dienst speelden de twee organisten van de Triumfatorkerk, Jan Pieter Karman en Anton Visser, een quatre-mains voor orgel van Wolfgang Amadeus (- die God liefheeft) Mozart. De grote 20ste-eeuwse theoloog Karl Barth hield heel veel van Mozart en zei: "In de hemel spelen de engelen voor de troon natuurlijk Bach - maar als ze vrij zijn, dan spelen ze met elkaar Mozart!" En reken maar, dan geniet God stiekem mee ...

* Anton Visser, Carine Blanken (viool) en Marjanka Sierevelt (blokfluit) spelen enkele stukken uit de barok en uit de Joodse traditie (foto Henno Willering)

Anne-Marie Rutgers
(namens anderen, zie slot)

Op 22 september is in de Marcuskerk de startzondag van de wijkgemeente Marcus-Wilhelmina. Dit seizoen draagt als thema: 'Met hart en ziel' waarmee de kern wordt geraakt van de vraag die wij als gemeente de komende tijd willen beantwoorden.

Sinds enige tijd is een werkgroep 'gemeenteopbouw' actief binnen de wijkgemeente. Deze werkgroep is enkele keren bij elkaar geweest en heeft zich gebogen over de vraag hoe wij als Marcus-Wilhelminagemeente gemeente willen zijn. Natuurlijk is het beantwoorden van die vraag geen aangelegenheid die enkel 'even' in een werkgroep besloten of besproken kan worden, maar is dit per definitie een vraag die iedereen in de gemeente raakt. In de

Startzondag wijkgemeente Marcus-Wilhelmina

werkgroep is dan ook vooral gesproken over manieren om met zoveel mogelijk gemeenteleden samen de vraag te beantwoorden hoe wij gemeente willen zijn en wat ons verlangen is als het om ons geloof en om gemeente zijn gaat.

Proces

In de komende periode zal in verschillende kringen, commissies en andere gremia nader op die vraag worden ingegaan. Maar de startzondag markeert het begin van dit gezamenlijke proces. De startzondag zal dan ook in het teken staan van het samen nadenken over de vraag wat ons drijft en wat onze verlangens in het geloof zijn. In de workshops zal op

allerlei verschillende manieren bij die vraag worden stilgestaan. Het tweede aspect van de startzondag zal zijn dat we vanaf die datum gaan werken met het nieuwe liedboek. Ook samen zingen en onze emoties bij de verschillende liederen zullen dus een plekje krijgen op de startzondag!

Dienst

De startzondag begint met een dienst om 10.00 uur, waarin beide wijkpredikanten voorgaan. Medewerking wordt verleend door de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet en het orgel wordt bespeeld door Rienk Bakker. Na de koffie volgen workshops, die in het teken staan van zowel het nieuwe Liedboek als

het thema 'Geloven met hart en ziel'. Daarna delen we samen de lunch met wat ieder zelf heeft meegebracht en we besluiten met een kort middaggebed, waarin de resultaten uit de workshops terugkomen. Het geheel eindigt tegen 14.00 uur. Met recht kunnen we dus spreken van een echte STARTzondag. We zullen stilstaan bij de kern van ons geloof en waar wij als gemeente voor staan. Het belooft een mooie en inspirerende dag te worden. Wij hopen dan ook dat u allen aanwezig zult zijn. Namens de commissies gemeenteopbouw en startzondag: Hans Koops, Marian van Giezen, Alfred Boom, Anja Boeve, Bertien Bos, Dianne Teunissen.

Utrecht-West zoekt nieuwe wegen in de wijk

(vervolg van voorpagina)

De huidige DMO-activiteiten in De Wijkplaats blijven bestaan, waarbij meer integratie van de diverse activiteiten een agenda-punt is. Op deze passende locatie zal dit deel van de wijkgemeente in haar eigen vertrouwde wijk een belangrijke plaats blijven innemen. Samen met de recent gestarte zoektocht naar een fulltime predikant voor vier jaar (vacature ds Pieter van Winden) zal deze situatie moeten bijdragen aan de verdere opbouw van de gemeente en een financieel gezonde toekomst.

De nu al groeiende groep twintigers en dertigers in de vieringen is daarbij een signaal van hoop. Om tot een goede verhuizing te komen, is de commissie verhuizing Pniëlkerk opgericht. Deze commissie onderzoekt ook de wensen en de mogelijkheden met betrekking tot de verbouwing van De Wijkplaats om deze geschikt te maken voor de vieringen en activiteiten van de gemeente en zal betrokken zijn bij de uitvoering daarvan.

Met het wegvallen van de kerkgebouwen is het hanteren van de naam wijkgemeente Pniëlkerk-Triumfatorkerk niet meer correct. De kerkenraad heeft daarom besloten om de naam van de wijkgemeente te veranderen in Protestantse Wijkgemeente Utrecht-West. Met deze geografische

*Tijdens het afscheidswekeinde in de Triumfatorkerk was er onder meer een maaltijd voor de gemeenteleden (foto Henno Willering).

aanduiding is de wijk waarbinnen de gemeente als geheel opereert naar de mening van de kerkenraad het beste weergegeven.

Parc Transwijk

Terug naar Kanaleneiland. Na een aantal gesprekken tussen de wijkgemeente, de Protestantse Gemeente Utrecht en Parc Transwijk is gebleken dat er veel aanknopingspunten zijn om een samenwerking aan te gaan, die een aantal praktische en operationele voordelen zal opleveren. De wijze waarop deze gesprekken hebben plaatsgevonden, hebben het warme welkom van Parc Transwijk richting de bezoekers van de Triumfatorkerk onderstreept. De kerkenraad faciliteert de mogelijkheid om de vieringen in Parc

Transwijk te bezoeken dus graag, maar uiteraard is deze keuze vrij. Als alternatieve mogelijkheden kunnen aansluiting bij De Haven (zie hieronder) of bij een andere wijkgemeente in de stad Utrecht worden genoemd.

De verhuizing was goed geregeld en is uitgevoerd door de aangeestelde Commissie Afscheid Triumfatorkerk. Deze commissie heeft daarnaast het afscheid van de Triumfatorkerk begeleid en overleg gevoerd met Parc Transwijk over de inrichting van de toekomstige vieringen. Op zondag 1 september heeft de laatste dienst van de gemeente in de Triumfatorkerk plaatsgevonden, waarin ds Jaspert Slob in een dienst van Schrift en Tafel is voorgedaan.

Pastoraal

De wijkgemeente verdwijnt niet uit Kanaleneiland. Pastoraal zal blijvend worden gezorgd voor de huidige gemeenteleden. Deze taak wordt sinds kort ingevuld door ds Hans Kooops (0,25 fte), die van plan is om naast het reguliere bezoekwerk ook groot-huisbezoeken en wellicht een leerhuis te organiseren. De informatievoorziening via de wekelijkse nieuwsbrief blijft gehandhaafd en is beschikbaar in Parc Transwijk. Daarnaast zijn Joost de Bruijn en Irene Stok als ouderenvoerster werkzaam in de Bijkershoek, de Keizershof en de Eisenhowerflat. Ook de diaconie blijft zich richten op de gehele wijkgemeente.

De Protestantse Gemeente Utrecht onderzoekt of het mogelijk is om de Triumfatorkerk niet te sluiten of te verkopen, maar te blijven exploiteren teneinde de zichtbaarheid van de kerk op Kanaleneiland ook in de toekomst op enigerlei wijze te waarborgen. Eind dit jaar volgt daartoe een voorstel.

De Protestantse Gemeente Utrecht wil ook in de toekomst als christelijke geloofsgemeenschap op Kanaleneiland present zijn. Om nieuwe mensen bij het kerk-zijn in deze wijk te betrekken is echter een flinke missionaire/pastorale inspanning nodig, waarvoor financiële middelen vrijgemaakt moeten worden. Ook valt te verwachten dat een dergelijke nieuwe groep een eigen stijl van vieren en wellicht ook organisatievorm zal hebben die minder aansluit bij de huidige gemeente.

Go West

Om deze redenen heeft de PGU in 2012 het project 'Go West' gestart, wat onlangs heeft geleid tot de oprichting van De Haven. Deze enthousiaste (maar nog kleine) groep zal de komende jaren proberen een nieuwe christelijke gemeenschap in, door en voor de wijk Kanaleneiland op te bouwen. Daarbij wil men nadrukkelijk samenwerken met alle andere christelijke organisaties in de wijk, waaronder de wijkgemeente. Over enkele jaren wordt het resultaat geëvalueerd en wordt de definitieve organisatori-

sche vorm bepaald. Inmiddels vinden er eenmaal in de twee weken op zondagmiddag vieringen van De Haven plaats in de Triumfatorkerk.

Zelfstandigheid

De verandering van gebouwen alleen zal niet voldoende zijn om de geschetste complexe problematiek volledig het hoofd te bieden. Daarvoor is meer nodig. Op korte termijn wordt de wijkgemeente in de veranderingen en de daarbij noodzakelijke investeringen financieel bijgestaan door de PGU.

Op de middel(lange) termijn ligt de lat hoog: de wijkgemeente zal in alle opzichten zelfstandig moeten kunnen voortbestaan. Daarvoor zal blijvend kritisch moeten worden gekeken naar inkomsten en uitgaven en werk moeten worden gemaakt van de verdere opbouw van de gemeente. De termijn die hiervoor staat is gesteld op vier jaar, waarbij uiteraard tussentijds met regelmaat zal worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd. De kerkenraad werkt hard aan het opstellen en uitvoeren van een stappenplan hiervoor.

Tot slot

Duidelijk is wel dat de ontwikkelingen zoals hierboven beschreven hard nodig zijn maar tegelijk ook kansen en mogelijkheden bieden. Ze zijn een eerste stap op weg naar een financieel gezonde toekomst. Daarbij mag niet worden vergeten dat de veranderingen ook pijn en verdriet met zich meebrengen. Het afscheid nemen van kerkgebouwen waar velen goede tijden hebben meegemaakt, de onzekerheid van de toekomst, het wegvallen van sociale structuren: het valt een ieder binnen de wijkgemeente op zijn of haar eigen wijze zwaar. Het is goed als wij elkaar binnen en buiten de wijkgemeente weten te dragen en hierin begrijpen.

Het is het voornemen van de wijkgemeente om de lezer de komende maanden verder mee te nemen in de ontwikkelingen door het regelmatig plaatsen van een artikel in Kerk in de Stad. Daarbij zal ds Jan-Erik Riemens van Parc Transwijk wat meer vertellen over zijn voornemens en ervaringen tot nu toe en Parc Transwijk en de vieringen graag nader introduceren.

Erediensten in zorgcentrum

Parc Transwijk is een nieuw gebouwd protestants-christelijk woonzorgcentrum van de stichting Vecht en IJssel in de wijk Transwijk, waar ds Jan-Erik Riemens als geestelijk verzorger werkzaam is. Inhoudelijk en qua stijl vertonen de vieringen in Parc Transwijk veel overeenkomsten met de diensten in de Triumfatorkerk. Voor zowel Parc Transwijk als het brandpunt Triumfatorkerk leveren de gezamenlijke vieringen de winst op van méér kerkgangers en méér vrijwilligers en een versterking van de onderlinge contacten. Daarbij is er onder meer uit praktische redenen voor gekozen om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de huidige opzet van de vieringen in Parc Transwijk. Dit betekent dat deze vieringen in beginsel zonder ambtsdragers plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van Parc Transwijk en niet onder die van de Protestantse Gemeente Utrecht.

De eerste gezamenlijke dienst in Parc Transwijk van de bewoners samen met de bezoekers van de Triumfatorkerk heeft plaatsgevonden op zondag 8 september. In deze 'startdienst' was ds Jan-Erik Riemens de voorganger.

(advertenties)

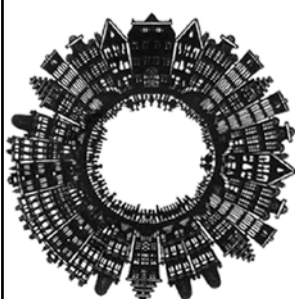
Mijn nieuwe verhalenbundel is uit.

Nog meer kruimels

zesenvertig verhalen en elf kleurenfoto's van mijn schilderijen kosten € 7,50 te betalen op mijn bankrek. 3842.63.658

Geen verzendkosten, vermeldt wel uw adres.

Jan Wouters, Burg. F. Andreaelaan 100, 3582KV Utrecht

Lauteslager

makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht

fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl

030-231 51 86

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN VERWEZENLIJKT WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 - 2516955

Omdat ieder persoon bijzonder is...

barbara
uitvaartverzorging

Tel. (030) 296 66 66 barbarauitvaart.nl
Egginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

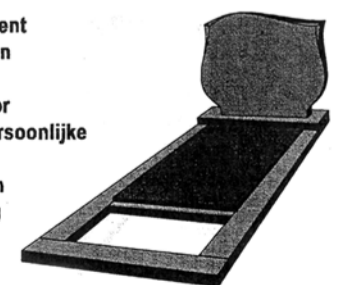
Voor een bescheiden bedrag komt u in meer dan 4000 gezinnen, plm. 10.000 lezers.

advertenties@protestant-utrecht.nl

STEEHOUWERIJ
JONGERIUS

- een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- complete verzorging van vergunning tot plaatsing

Schaverijstraat 59,
3534 AS Utrecht,
tel. 030-2444004

www.steenhouwerij.nl

Lezer, maar geen abonnee?

Met deze bon verzekert u zich elke twee weken van actueel Utrechts kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende verhalen van stadgenoten en volop aandacht voor de rijke christelijke cultuur van onze stad!

Ja, noteer mij voor € 30 per jaar – tot wederopzegging - als abonnee van Kerk in de Stad.

Dhr/mevr/fam. voorletter(s):.....
naam:.....
straat en huisnummer.....
postcode.....
woonplaats:.....
telefoonnummer (i.v.m. controle).....

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar
Kerk in de Stad, Eykmanlaan 433, 3571 JR Utrecht.
U ontvangt Kerk in de Stad per TNT Post elke twee weken thuis.

TUINAANLEG

Hoveniersbedrijf
TUINLAND

Onderhoud van uw tuin.
Tevens rooien van bomen.
Ook voor uw straatwerk,
schuttingen en graszoden.
U de klus, wij de kennis.

www.tuinensierbestrating.nl
Tel. 030-6865858
mob. 06-55713383

REPARATIE

**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken en
barometers
(reparatie en verkoop)
Vleutenseweg 320,
Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

**Steeds op de hoogte blijven van de nieuw verschenen
boeken op het christelijk en kerkelijk erf?**
www.boekentafels.nl

**De mensen achter
Uitvaartverzorging H. Agterberg**

*"Mijn naam is Gert Jan Daalhuisen,
directeur van Uitvaartverzorging
H. Agterberg in Utrecht.
Al 100 jaar verzorgen wij
complete begrafenissen en crematies.*

*Met al uw wensen wordt rekening
gehouden. De overledene kan
bijvoorbeeld worden overgebracht
van het woonhuis of ziekenhuis
naar ons sfeervol ingerichte
uitvaartcentrum aan de
Wolter Heukelslaan 50-51 te Utrecht.
Maar thuis opbaren kan natuurlijk ook.
Ons team van professionele medewerkers regelt dat
allemaal. Ons uitvaartcentrum is daarom
7 dagen per week bereikbaar
- zowel overdag als 's nachts - om bij overlijden
direct hulp te bieden."*

Uitvaartverzorging H. Agterberg
Wolter Heukelslaan 50-51
3581 ST Utrecht
telefoon (030) 251 09 82
Internet: www.agterberg.nl

Altijd directe hulp bij overlijden

'KidSjes'**HULPVERLENING**

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

**Sensor
Utrecht**
DAG EN NACHT AANDACHT

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

030 - 294 33 44 0900 - 0767 (€ 0,05 p.m.) www.sensor.nl

Prins
Schoonmaakdiensten

Betrouwbaar
Prettig
Professioneel

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaverstraat 27 • 3534 AS Utrecht
030-2468876 • www.prins.nl

advertenties@protestant-utrecht.nl

**Brinkers
Tapijten Gordijnen**

KOEKOEKSTRAAT 49 3514 CT UTRECHT 030 - 271 77 62

Woninginrichting
Ter Hoeve
Voor meubelovertrekken
en meubelreparaties
Bel: (030) 26 17 605
en wij komen langs voor
prijsopgaven.

www.narratio.nl

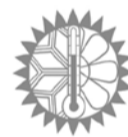
Het adres voor
inspirerende uitgaven,
projecten en tijdschriften.

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

Landkaarten
(overzichtskaarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401

**INSTALLATIEBEDRIJF
VOSSEBELT B.V.**

• Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is ruim 45 jaar een
betrouwbare partner voor al uw werkzaamheden
op het gebied van:

- * Centrale verwarming
- * Lucht verwarming
- * Stadsverwarming
- * Koeling
- * Mechanische ventilatie
- * Loodgieters werkzaamheden
- * Service en onderhoud
- * Verhuur, lease en verkoop CV-ketels
- * Ontstoppingswerkzaamheden

• Pakketboot 5 - 3991 CH Houten
• Tel. (030) 2885108 - Fax (030) 2871044
• Internet: www.vossebelt.org

• U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal

• Wij installeren
• zonnepanelen
• van Duitse
• topkwaliteit

• Airco Split Unit
• vanaf
• € 1500,-
• inclusief
• montage & BTW

*Afscheid.
Een mensenleven waardig.*

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities. Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

Ouwerkerk
Uitvaartzorg Utrecht

(030) 261 55 73 - www.ouwerkerk-uitvaart.nl

**PCB
UITVAARTZORG**

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25 3561 EL Utrecht Telefoon [030] 262 22 44 dag en nacht
Dorpsstraat 6 3433 CH Nieuwegein Telefoon [030] 605 16 30 dag en nacht

Nederlanders hebben de internationale reputatie een vrijheidslievend en tolerant volk te zijn. Dit idee van het door de geschiedenis gegroeide tolerante Nederland staat de laatste tien jaar echter sterk onder druk. Waren we wel dat verdraagzame volk of is dat een mythe die we tot in onze tijd zorgvuldig in stand hebben gehouden? Recent kunsthistorisch onderzoek hierover vormt de aanleiding voor de tentoonstelling Vormen van Verdraagzaamheid, die tot en met 5 januari 2014 te zien is in Museum Catharijneconvent.

* Pieter Fransz. de Grebber, *God de Vader wijst Christus in de hemel de zetel*, 1645, olieverf op doek, Museum Catharijneconvent.

EXPOSITIE IN MUSEUM CATHARIJNECONVENT

Vormen van Verdraagzaamheid

In de tentoonstelling maakt het publiek kennis met talloze verhalen over de religieuze kunst en cultuur uit de Gouden Eeuw. Verhalen over verborgen schuilkerken achter gevels van Amsterdamse woonhuizen en schilderijen van kunstenaars die opdrachten uitvoerden voor allerlei denominaties. Katholieke kunstenaars werkten bijvoorbeeld vaak voor protestantse opdrachtgevers en andersom. En niet de minste kunstenaars bovendien: op de expositie zijn meesters als Frans Hals, Rembrandt en Pieter Saenredam vertegenwoordigd. Schilderijen en voorwerpen van hoge kwaliteit, uit de collectie van Museum Catharijneconvent en van binnen- en buitenlandse bruikleengevers, vertellen verhalen die iedereen zullen bijblijven.

Tegenstellingen

In de Middeleeuwen deelt de gehele bevolking hetzelfde geloof, het katholicisme. Door de hervormingen van de zestiende eeuw komen groepen gelovigen in Europa opeens tegenover elkaar te staan. Lutheranen, calvinisten, remonstranten en

katholieken hangen ieder in hun eigen ogen het ware geloof aan. De religieuze, maar vooral ook maatschappelijke situatie verandert hierdoor sterk. De burens zijn opeens ketters en er moet een nieuwe manier worden gevonden om met elkaar samen te leven.

Tolerantie

Ondanks alle problemen in het zeventiende-eeuwse Nederland leeft men – net als in de rest van Europa – over het algemeen vreedzaam naast elkaar. Er is sprake van tolerantie, of beter van 'tolereren'. De verschillende geloven kunnen tot op zekere hoogte in het openbaar bestaan, zolang de ander er maar geen last van heeft. Museum Catharijneconvent laat zien hoe de religieuze denominaties in de dagelijkse praktijk naast elkaar leefden en hoe 'pragmatische'

* Nicolaes. Eliasz. Pickenoy, *Christus en de overspelige vrouw*, circa 1630, olieverf op paneel, Museum Catharijneconvent.

tolerantie er precies uitzag. De basis van onze vermeende volksaard wordt opnieuw bekeken.

Vrede van Utrecht

De tentoonstelling Vormen van Verdraagzaamheid is onderdeel van de activiteiten die plaatsvinden rond de herdenking van de Vrede van Utrecht (1713). Van 2 maart 2013 tot 2 maart 2014 vertellen de Utrechtse musea het verhaal van de Vrede in al zijn facetten, onder het motto *Welke Vrede?* De tentoonstelling in Museum Catharijneconvent vormt de afsluiting. Meer informatie staat op www.vrede-vanutrecht2013.nl en op www.catharijneconvent.nl.

(persbericht)

* Kist voor de originele stukken van de Statenvertaling, 1662, hout en metaal, Museum Catharijneconvent.

Aansluitend bij het vieren van de 'Vrede van Utrecht' is er op 12 oktober in de Janskerk het 'Geestdrift Festival Utrecht'. In dit festival komen kunst, geloof en samenleving bij elkaar.

Het festival wil twintigers en dertigers uitdagen om op zoek te gaan naar zingeving. De christelijke traditie is een katalysator voor een eigentijds activisme en een uitdagende dialoog over religie/geloof, kunst en sociale gerechtigheid en verantwoordelijkheid. Dit alles is opgezet in

Geestdrift Festival in de Janskerk

samenwerking met diverse lokale partners die passen bij de doelstelling en visie van het festival – om zo een diverse en boeiende programmering te garanderen en een breed netwerk te bereiken. Daarmee willen de organisatoren ook de creatieve initiatieven die in en rondom de stad Utrecht plaats vinden een podium geven. Er worden korte 'Ted-talks' gehouden door mensen als Anto-

nie Fontaine, Henk Bouma, Martine Vonk, Lex Boot, Reinier Sonneveld en Frank Mulder over thema's als stilte, hyperrealiteit, paradijs in de stad, meditatie. De korte presentaties worden voor de liefhebbers uitgewerkt in een langer gesprek in een nevenruimte. Verder houden de theologen Erik Borgman en Ruard Ganzevoort een uitdagende lezing over de rol van geloof in

de samenleving en de wereld van de kunsten. Tussendoor is er steeds allerlei muziek, domineeskinderen vertellen hun verhaal, er zijn enkele kleine tentoonstellingen en er worden filmpjes en films gedraaid. Het festival wordt afgesloten door een daverend orgelstuk met lichtshow. Het festival vindt plaats op 12 oktober en is mede op initiatief van de EUG-Janskerk georganiseerd. Het duurt van 11 tot 11 uur, in- en uitlopen is mogelijk. In de volgende editie van dit blad meer informatie, ook over de kaartverkoop. Inlichtingen bij Harry Pals, hpals@xs4all.nl.

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT EN VERSCHIJNT ALS REGEL EENS IN DE VEERTIEN DAGEN

REDACTIE

Elly Bakker, Sietske Gerritsen, Arie Moolenaar, Frans Rozemond (DMO), Daan van der Waals en een vacature

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
fax 271 2888
email: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
Jacobikerk: Hester van de Kaa
Marcus-Wilhelminawijk:
Anne-Marie Rutgers
Nicolaikerk: Steven Slappendel
Nieuwe Kerk: Annemieck
Schuitemaker-Blijdorp
Johannescentrumgemeente:
Anneke de Klerk
Pniëlkerk-Triumfatorkerk:
Henno Willering
Tuindorperkerk: Jan Verkerk
Zuilen: (Oranjekapel) Annemieke
Schuur (Bethelkerk) Tineke Zijlstra.

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning,
berichten negen dagen voor
verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
abonnement@protestant-utrecht.nl
Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 30 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in april een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
ING 766042.

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl